رویش روان شناسی، سال۱۲، شماره۱، شماره پیاپی ۸۲، فروردین ۱۴۰۲
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),12(1), 2023

مقایسه رابطه والد – فرزندی، سبک‌های هویت و شفقت به خود نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند

Comparison of Parent-Child Relationship, Identity Styles, Self-Compassion of Adolescents in Single-Child and Multi-Child Families

ام البنین هژبرخواه(نویسنده مسئول)
کارشناسی ارشد،گروه سلامت روان، دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان (انستیتو روانپزشکی تهران)، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران، ایران.
شهربانو قهاری
استادیار،گروه سلامت روان، دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان (انستیتو روانپزشکی تهران)، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران، ایران.
نادره معماریان
دانشیار،گروه سلامت روان، مرکز تحقیقات سلامت معنوی، گروه سلامت روان، دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان (انستیتو روانپزشکی تهران)، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران، ایران.
مژگان لطفی
استادیار،گروه سلامت روان، دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان (انستیتو روانپزشکی تهران)، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران، ایران.

Omolbanin Hoghabrkhah*
M.Sc., Department of Mental Health, School of Mental Health & Behavioral Sciences (Tehran Institute of Psychiatry), Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran. *hoghabrkhah.omolbanin@gmail.com*
Shahrbano Ghahari
Assistant Professor, Department of Mental Health, Center of Excellence in Psychiatry, School of Behavioral Sciences and Mental Health (Tehran Institute of Psychiatry), Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
Nadere Memaryan
Associate Professor, Department of Mental Health, Spiritual Health Research Center, School of Behavioral Sciences & Mental Health (Tehran Institute of Psychiatry), Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
Mozhgan Lotfi
Assistant Professor, Department of Mental Health, Center of Excellence in Psychiatry, School of Behavioral Sciences and Mental Health (Tehran Institute of Psychiatry), Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

چکیده

هدف از پژوهش حاضرمقایسه رابطه والد - فرزندی، سبک‌های هویت و شفقت به خود نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند بود. پژوهش حاضر از لحاظ هدف جزء پژوهش‌های کاربردی و از لحاظ روش از نوع مطالعات توصیفی-مقایسه‌ای بود. جامعهٔ پژوهش را کلیه دختران و پسران مقطع دبیرستان تک فرزند و چند فرزندی شهر تهران در سال ۱۳۹۹ تشکیل دادند که از بین آن‌ها به صورت هدفمند ۱۸۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه مقیاس روابط والد فرزندی (PCRS، ۱۹۸۳) ، پرسشنامه سبک هویت (ISS، ۱۹۹۲) و پرسشنامه شفقت به خود (SCS، ۲۰۰۳) بود. داده‌ها با استفاده از تحلیل واریانس چند متغیری تجزیه و تحلیل شدند. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری نشان داد بین خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند از لحاظ روابط والد فرزندی تفاوت وجود ندارد(P<۰/۶۵). همچنین نتایج نشان داد شفقت به خود و سبک هویت اجتنابی در نوجوان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند تفاوت داشتند (P<۰/۰۰۱). در مجموع نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند از لحاظ رابطه والد فرزندی تفاوتی وجود ندارد، اما تک فرزندها شفقت به خود پایین‌تر و سبک هویت اجتنابی بیشتری نسبت به چند فرزندها داشتند.

واژه‌های کلیدی: *رابطه والد - فرزندی، سبک‌های هویت، شفقت به خود.*

Abstract

The aim of this research was to compare the Parent-Child Relationship, Identity Styles, and Self-Compassion of Adolescents in Single-Child and Multi-Child Families. In regard to the purpose, this research was applicable and in relation to procedure, it was a descriptive-comparative. The study community included all high school girls and boys single-child and multiple-child in Tehran in 2021, among them 180 students were selected as samples by purposeful sampling. Research questionnaires included: the parent-child relationship scale(PCRS-1983), identity styles(ISS -1992), and self-compassion(SCS-2003) questionnaire. multivariate analysis of covariance was used to analyze the data. The results of multivariate variance analysis showed no difference between single-child and multi-child teenagers in terms of parent-child relationships(P<0.65). Also, the results showed that self-compassion and avoidant identity styles are different in adolescents with single-child and multiple-child adolescents (P<0.001). Generally, the results of the present study showed that there is no difference between single-child and multi-child adolescents in terms of parent-child relationships. Still, single children had lower self-compassion and a more avoidant identity style than multiple children.

Keywords: *Parent-Child Relationship, Identity Styles, Self-Compassion.*

نوع مقاله : پژوهشی | **دریافت : آذر ۱۴۰۱** | **پذیرش: اسفند ۱۴۰۱** | **ویرایش نهایی: فروردین ۱۴۰۲**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.1.1.5]

مقدمه

هر جامعه‌ای از واحدهای کوچک به نام خانواده و هر خانواده از مجموعه‌ای از افراد که در کنار هم باعث به وجود آمدن نهاد اجتماعی و در نهایت جامعه می‌شوند، تشکیل شده است. خانواده اولین و مهم‌ترین نهاد در تاریخ و تمدن انسانی است و مناسب‌ترین بستر یافتن قابلیت‌ها، استعدادها و توانایی‌های انسانی است که در شکل گیری شخصیت انسان نقش اساسی دارد و خمیرمایه شخصیت آن‌ها در آنجا سرشته شده، ارزش‌ها و معیارهای فکری پایه گذاری می شود (سوری نژاد و همکاران، ۱۳۹۸). از مهم‌ترین وظایف هر خانواده می‌توان به فرزندآوری و پرورش فرزندان اشاره کرد. در دنیای پیچیده امروز عوامل گوناگونی مانند اشتغال والدین، اختلال و بیماری آن‌ها و وجود مشکلات که کاهش علاقه آن‌ها را در ارتباط بیشتر با فرزندان دامن زده است، موجب گردیده است تا والدین تمایل کمتری نسبت به داشتن بیش از یک فرزند داشته باشند و به عبارت دیگر پدیده تک فرزندی نسبت به گذشته رواج بیشتری یابد (درخشان پور و همکاران، ۱۳۹۹).

تعداد فرزند در خانواده و آثار فردی، خانوادگی و اجتماعی آن از مباحث چالش برانگیزی است که همواره توجه پژوهشگران و اندیشمندان علوم انسانی را به خود مشغول کرده است. یکی از مهم ترین پیامدهایی که تعداد افراد خانواده برروزندان دارد، تاثیر آن بر تعامل و ارتباط بین والدین و فرزندان می باشد (اعتصامی پور و همکاران، ۱۳۹۹).. در خانواده‌هایی که فرزند به نوجوانی می‌رسد، ارتباط بین فرد و اعضای خانواده از مهم‌ترین عوامل مؤثر در اجتماعی شدن نوجوانان به شمار می‌رود و شیوه درک آن‌ها از دنیای اطراف خود و چگونگی واکنش نسبت به آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد (مرتضوی و همکاران، ۱۳۹۷). ارتباط والد - فرزندی نخستین معرف دنیای ارتباطات کودک و یک رابطه مهم و حیاتی برای ایجاد امنیت و عشق است که متشکل از ترکیبی از رفتارها، احساسات و انتظاراتی است که منحصر به پدر و مادر خاص و یک کودک خاص است (اعتصامی پور و همکاران، ۱۳۹۹). این روابط در بین نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند متفاوت است. در خانواده‌های تک‌فرزند والدین و فرزند احساس نیاز شدیدی به یکدیگر دارند و پدر و مادر همواره در استرس و اضطراب اند که مبادا اتفاقی برای فرزندشان بیفتد. والدین خود را وقف تنها فرزند خود کرده و با زیاده‌روی توقع تک فرزند خود را از دیگران افزایش می‌دهند و یا با کنترل شدید استقلال و اراده فرزند را از او سلب می‌کنند و مانع کسب تجربه‌های مفید او می‌شوند (مرتضوی و همکاران، ۱۳۹۷). اما در خانواده‌های با چند فرزند در صورتی که والدین شیوه تربیتی مناسبی را اتخاذ کنند و برای فرزندان خود بدون هیچ‌گونه سوگیری وقت و محبت کافی در نظر بگیرند، در این شرایط فرزندان می‌توانند به کسب مهارت‌های ارتباطی، اجتماعی و استقلال دست پیدا کنند (سوری نژاد و همکاران، ۱۳۹۸). در همین راستا، مرتضوی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی نشان دادند شیوه تعامل والد فرزندی در خانواده‌های تک فرزند برخلاف چند فرزند منجر می‌شود فرزندان افرادی خودمحور، وابسته و دمدمی مزاج و از لحاظ اجتماعی ناسازگار باشند (مرتضوی و همکاران، ۱۳۹۷). همچنین، شرافتی و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی نشان دادند در تک فرزندها الگوی تعامل والد فرزندی نقش قابل توجهی در بروز اختلالات شخصیت و مشکلات رفتاری فرزندان دارد (شرافتی و همکاران، ۲۰۲۰)

تعداد فرزندان و جمعیت خانواده بر روند تحول، رشد و شخصیت یابی فرزندان تاثیر دارد، در واقع، افزون بر ویژگی‌های شخصیتی افراد به عنوان یک پایگاه درونی، ساختارهای بیرونی متعددی چون خانواده، برادران و خواهران، گروه همسالان، دوستان، رسانه‌ها و معلمان در شکل‌گیری هویت نقش مؤثری دارند (رقیبی و همکاران، ۱۳۹۷). هر یک از نوجوان در راه کسب هویت سبک هویت خاصی دارند. از دیدگاه برزونسکی[1] (۲۰۰۳) سبک هویت عبارت است از اینکه چگونه افراد به جستجو، پردازش و ارزیابی اطلاعات مربوط به خود می‌پردازند و از آن استفاده می‌کنند، افراد دارای سبک هویت اطلاعاتی آگاهانه و فعالانه به جستجوی اطلاعات و ارزیابی آن‌ها پرداخته و از اطلاعات مناسب بهره می‌گیرند، این افراد سخت کوش، خودتنظیم‌گر، با عزت نفس بالا، درون نگر، دارای منبع کنترل درونی، خودآگاه، دارای قدرت حل مسئله و پیچیدگی شناختی هستند. چنین افرادی معمولاً امیدوار نسبت به آینده، شاداب، خوش قول بوده و در در هنگام انجام تکالیف تحت تأثیر دیگران نبوده و بر باورهای خود تکیه می‌کنند (سول[2] و همکاران، ۲۰۲۲). افراد دارای سبک هویت هنجاری در تصمیم گیری‌های مهم و ابراز عقاید با انتظارات، دستورات گروه های مرجع و افراد مهم همنوا شده و به طور فعال به جستجو و ارزیابی اطلاعات نمی‌پردازند بلکه تلاش آن‌ها در این است که از ساختار هویتی موجود که بدون تحقیق و اکتشاف به دست آورده‌اند دفاع کنند، افراد با سبک هویت هنجاری بدون گذراندن دوره‌های اکتشاف، تحقیق و بحران هویت از طریق تقلید از مراجع قدرت

1. Berzonsky
2. Sewell

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.1.1.5]

مهم به تعهد مـی‌رسـند و از تعهداتـشان بـه صـورت سـخت گیرانه و متعصبانه دفاع می‌کنند. این گروه از افراد دارای اهداف شغلی و آموزشی مشخصی بوده که از بیرون کنترل می‌شوند و انعطاف پذیر نیـستند. افراد دارای سبک هویت اجتنابی/ سردرگم غالباً فاقد قدرت تصمیم گیری بوده و تصمیم گیری هایشان عمدتاً با تعلل و مسامحه انجام می‌شود (دیمر[1] و همکاران، ۲۰۲۱). منبع کنتـرل ایـن افـراد بیرونـی بـوده و دارای رفتارهـای هیجـانی و بـدون ثبـات هـستند. این افراد عزت نفـس پـایین، خودپنـدارۀ منفـی خـودتنظیمی ناقص دارند. عملکرد این افراد بر روی تکالیف بسیار ضـعیف بـوده و معمـولاً تکـالیف را بدون این که کامل کنند رها می‌کنند. همچنین در زندگی و تحصیل کمتر موفـق بـوده و از استقلال و فردیت کمی برخوردارند. هویت‌یابی فرایندی است که در یک سر طیف سردرگمی و سوی دیگر یکپارچه سازی است (استفنز[2] و همکاران، ۲۰۲۰)؛ اما به نظر می‌رسد تک فرزندان متأثر از ویژگی های شخصیتی و انتظارات والدینی در پیمودن مسیر هویت یابی از سرعت بالایی برخوردارند، در واقع با توجه به اینکه انتظارات والدین در نوجوانان تک فرزند بالاتر از چندفرزندان است، ازاین رو بالا بودن سطح انتظار اطرافیان به ویژه والدین از تک فرزندان موجب می‌شود تا آن‌ها زودتر از دوره کودکی به نوجوانی انتقال پیدا کنند، از این رو نوجوان تک فرزند در خصوص وضعیت شغلی، سیاست و مذهب زودتر از گروه دارای همشیر به تعهد و اکتشاف می‌رسند (خلیلیان، ۱۳۹۹). در همین راستا، خلیلیان (۱۳۹۹) در پژوهشی نشان داد بین دو گروه (تک فرزندان و نوجوانان دارای همشیر) از نظر ترکیب متغیر هویت تفاوت معنادار وجود دارد (خلیلیان، ۱۳۹۹). همچنین چوی و کیم[3] (۲۰۲۲) در پژوهشی نشان دادند هویت تحقق یافته گروه تک فرزندان در مقایسه با گروه‌های چند فرزند به طور معنادار بالاتر بود.

یکی دیگر از متغیرهایی که از تعداد فرزندان خانواده و به دنبال آن کیفیت رابطه والدین و فرزندان تاثیر می‌پذیرد، شفقت به خود است (وایتینگام و میچل[4]، ۲۰۲۱). روابط عاطفی پدر و مادر با فرزندان نقش بسیار مهمی در میزان همدلی و شفقت به خود فرزندان دارد. (نف[5]، ۲۰۱۹). در خانواده‌های چند فرزند، فرزندان علاوه بر پدر و مادر، با خواهران و برادران خود نیز تعامل و رابطه دارند، در حالی که تک فرزند ها از این نعمت محروم هستند، از آن جایی که خانواده و روابط حاکم بر آن مهم‌ترین الگوی فرزندان هستند، احتمال می رود فضای گرم و صمیمی همراه با تعاملات دو طرفه، تقویت روحیه همدلی و تعاون در خانواده‌های چند فرزند نسبت به تک فرزندها در میزان شفقت به خود فرزندان در آینده تاثیر گذار باشد (ون وولکام[6] و همکاران، ۲۰۱۹). شفقت به خود، موضعی با محبت و پذیرا نسبت به ابعاد نامطلوب خود و زندگی است و سه مؤلفه اصلی را در بر دارد که عبارت اند از: مهربانی با خود در مقابل قضاوت کردن، اشتراکات انسانی در مقابل انزوا، ذهن آگاهی (بهوشیاری) در مقابل همانندسازی افراطی. شفقت به خود بر پذیرش خود یا پذیرش تجربه خود در چارچوب مهربانی با خویشتن و بهوشیاری (ذهن آگاهی) تاکید دارد (نف، ۲۰۲۲). فردی که برخوردار از شفقت به خود است، هنگام مواجهه با نقص‌ها به جای سرزنش کردن خود، با درکی واقع‌بینانه خود را می‌پذیرد، آن‌ها را بخشی از تجربه مشترک همه انسان‌ها می‌داند و نسبت به تجارب منفیِ خود دیدگاهی متعادل اتخاذ می‌کند تا احساسات دردناک نه سرکوب شوند و نه مبالغه‌آمیز جلوه‌گر شوند (دنیز[7]، ۲۰۲۲).
شفقت به خود شامل خودمحوری نمی شود، در عوض شفقت به خود احساس همدلی و اهمیت دادن به دیگران را فراهم می‌کند (نف، ۲۰۱۹). یکی از مهم‌ترین پیامدهای تک‌فرزندی در بسیاری موارد، کاهش رشد اجتماعی کودک است. در خانواده‌های تک‌فرزند، ضعف در تعاملات اجتماعی با همسالان، به دلیل ارتباط کودک با افراد بالغ دیده می‌شود. از این رو کودکان خانواده‌های تک‌فرزند، اغلب از برقراری ارتباط با همسالانشان دچار ترس و اضطراب می‌شوند، گرایش به انزوا و درونگرایی پیدا می‌کنند، در نتیجه توانایی برقرای تعامل و همدلی، شفقت به خود و شفقت به دیگران در آن‌ها پایین است (وایتینگام و میچل، ۲۰۲۱). در همین راستا، وایتینگام و میچل (۲۰۲۱) در پژوهشی نشان دادند تعداد فرزندان خانواده و ترتیب آن‌ها تاثیر معناداری در رشد شفقت به خود در فرزندان دارد (وایتینگام و میچل، ۲۰۲۱). همچنین، ون وولکامو همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی نشان دادند شفقت به فرزندان از نظر ترتیب تولد و تعداد خواهر و برادر متفاوت است.

تأثیر خانواده بـه عنـوان نخسـتین واحـد اجتمـاعی بـر فرزندان، امری روشن است. در جریان رشد کودک، محیط و شرایط خانواده، تعـداد فرزنـدان و روابط والدین و فرزندان، می‌تواند یک عامل محافظ و مهیاکننده زمینه‌های رشد را فراهم کند و یا یـک عامـل خطـر

1. Diemer
2. Steffens
3. Choi, Kim
4. Whittingham, Mitchell
5. Neff
6. Van Volkom
7.Deniz

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.1.1.5]

باشد. از طرفی به نظر می‌رسد تعداد فرزندان خانواده بر کیفیت روابط والد-فرزندی، نوع سبک هویتی احراز شده، میزان شفقت به خود تاثیر گذار باشد و بتواند به روشن شدن تمایز خانوده‌های تک فرزند و چند فرزند کمک کند. علاوه بر این در پژوهش‌های داخلی موضوع تک فرزندی با غفلت مواجه شده و در این زمینه خلا پژوهشی احساس می‌شود. بنابراین پژوهش حاضر بر آن است که به منظور جبران خلاء موجود، بر نقش عواملی مثل تعداد فرزند در رابطه والد - فرزندی، سبک‌های هویت و شفقت به خود تأکید ورزد. همچنین پژوهش حاضر می‌تواند اطلاعات درست و ارزشمندی را در اختیار مسئولان، برنامه‌ریزان و سازمان‌ها و نهادهایی که وظیفه آگاه‌سازی درباره خانواده‌ها را بر عهده دارند، قرار دهد و منجر به دستیابی به الگوی تفاوت‌های خانوادگی در ارتباطات و تعاملات مؤثر بر ویژگی رفتاری و شخصیتی فرزندان شود. بنابراین با توجه به مطالب ذکر شده پژوهش حاضر به دنبال مقایسه رابطه والد - فرزندی، سبک‌های هویت و شفقت به خود نوجوانان در خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند بود.

روش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف جزء پژوهش‌های کاربردی و از لحاظ روش از نوع مطالعات توصیفی-مقایسه‌ای بود. جامعهٔ پژوهش را کلیه دختران و پسران مقطع دبیرستان تک فرزند و چند فرزندی شهر تهران در سال ۱۳۹۹ تشکیل دادند که از بین آن‌ها به صورت هدفمند ۱۸۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. با توجه به مطالعه انجام شده توسط ساکیب[1] و همکاران (۲۰۲۱) با اطمینان ۹۵ درصد و توان ۸۰ درصد، حجم نمونه در هر گروه برای مطالعات مقایسه‌ای باید حداقل برابر ۴۲ نفر باشد که برای اطمینان بیشتر، حجم نمونه در هر گروه ۹۰ نفر در نظر گرفته شد (ساکیب و همکاران، ۲۰۲۱). ملاک‌های ورود به پژوهش برای گروه تک فرزند عبارت بودند از: تک فرزند بودن، زندگی در کنار والدین، آگاهی از اهداف پژوهش و رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش. ملاک‌های ورود به پژوهش برای گروه چند فرزند عبارت بودند از: دارا بودن حداقل یک خواهر یا برادر، زندگی در کنار والدین، آگاهی از اهداف پژوهش و رضایت آگاهانه برای شرکت در پژوهش. بی‌پاسخ بودن بیش از ۳۰ درصد سوالات و استفاده از الگوی پاسخدهی مشخص (یکسان پاسخ دادن به سوالات زوج یا علامت زدن یک گزینه در سوالات متوالی که با بررسی تک تک پرسشنامه‌ها توسط محقق بررسی شد) از موارد خروج پرسشنامه‌ها از تحلیل آماری در هر دو گروه بود. به منظور اجرای پژوهش بعد ازکسب مجوزهای لازم و هماهنگی با مسئولین مدارس منتخب و با در نظر گرفتن ملاک‌های ورود و خروج پژوهش ۱۹۲ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. لازم به ذکر است که تعداد ۱۲ پرسشنامه ناقص پرشده بودند، از تحلیل کنار گذاشته شدند و نمونه نهایی شامل ۱۸۰ پرسشنامه بود. به منظور رعایت اصول اخلاقی پژوهش، کلیه شرکت‌کنندگان اطلاعاتی در مورد پژوهش دریافت کردند. این اطمینان به آنان داده شد که تمام اطلاعات محرمانه خواهد ماند و فقط برای امور پژوهشی مورد استفاده قرار می‌گیرد. به منظور رعایت حریم خصوصی، مشخصات شرکت‌کنندگان ثبت نشد. پس از جمع آوری داده‌ها تجزیه و تحلیل آماری در نرم افزار SPSS نسخه ۲۵ با استفاده از تحلیل واریانس چندمتغیری انجام شده است.

ابزار سنجش

مقیاس رابطه والد– فرزند (PCRS)[2] : این مقیاس۲۴ سؤالی توسط فاین[3] و همکاران در سال ۱۹۸۳ با هدف سنجیدن کیفیت رابطه والد– فرزندی ساخته شده است و دو فرم دارد ، یکی برای سنجیدن رابطه فرزند با مادر و دیگری برای سنجیدن رابطه فرزند با پدر. که در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (۱= هیچ،۷= خیلی زیاد) سنجیده می‌شود. ما[4] و همکاران(۲۰۲۱) ضریب آلفای کرونباخ را برای فرم پدر ۰/۹۴ و برای فرم مادر ۰/۹۶ گزارش کردند. همچنین روایی محتوایی این پرسشنامه توسط ما و همکاران(۲۰۲۱) بررسی و نسبت روایی محتوا بیش از ۰/۶۵ و شاخص روایی محتوا بیشتر از ۰/۷۹ بدست آمد. در پژوهشی که میرزائی کوتنایی و همکاران (۱۳۹۴) انجام دادند ضرایب پایانی محاسبه شده با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای فرم پدر برابر با ۰/۹۳ و برای فرم مادر ۰/۹۲ بوده است که نشان دهنده همسانی درونی خوبی است. جهت بررسی روایی ملاکی از روش مقایسه خانواده‌های عادی و خانواده‌های طلاق گرفته استفاده شد. برای این منظور آزمون t نمونه‌های مستقل به کار رفت. نتایج نشان داد که بین دو گروه تفاوت معنی‌داری در میانگین نمرات این

1. Moussas
2. parent-child relationship scale
3. Fine
4 .Ma

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.1.1.5]

پرسشنامـه وجود داشت (P<۰/۰۰۱ و t=۲۴/۴۵). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس برای فرم پدر برابر با ۰/۹۱ و برای فرم مادر ۰/۸ بود.

مقیاس سبک هویت (SIS)[1]: مقیاس سبک هویت برزونسکی با هدف بررسی رابطه بین سبک‌های هویت در سال ۱۹۹۲ توسط برزونسکی طراحی گردیده است. این ابزار یک مقیاس ۴۰ سوالی است که ۱۱ سوال مربوط به مقیاس اطلاعاتی ۹ سوال آن مربوط به مقیاس هنجاری و ۱۰ سوال آن مربوط به مقیاس اجتنابی (سردرگم) و ۱۰ سوال دیگر آن مربوط به مقیاس تعهد است که برای تحلیل ثانویه استفاده می‌شود و یک سبک هویتی محسوب نمی‌شود. پاسخ آزمودنی‌ها به سوالات به شکل طیف لیکرت ۵ درجه‌ای می‌باشد. روایی این پرسشنامه از طریق ارزیابی همبستگی با مقیاس وضعیت هویت بنیون وآدامز[2] (۱۹۸۶) تایید شده است (P<۰/۰۰۱ و r=۰/۶۵). وارد[3] و همکاران (۲۰۲۱) ضـریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های تعهد ۰/۷۹، جهت گیری هنجاری ۰/۷۴، جهت گیری سـردرگم/ اجتنابی ۰/۸۵، جهت گیری اطلاعاتی ۰/۷۸، و مقیاس کل را ۰/۸۹ گزارش کرد (برزونسکی، ۲۰۰۵) در پژوهش غضنفری (۱۳۸۳) آلفای کرانباخ بدست آمده برای هر یک از زیر مقیاس‌ها عبارت است از: تعهد ۰/۷۵، جهت گیری هنجاری ۰/۷۲، جهت گیری سردرگم/ اجتنابی ۰/۸۲، جهت گیری اطلاعاتی ۰/۷۶، و مقیاس کل ۸۳/ ۰بود. همچنین غضنفری (۱۳۸۳) برای بررسی روایی این مقیاس از تحلیل عاملی استفاده کرد و نتایج نشان داد سه عامل با ارزش ویژه بیش از یک ۲۶/۳ درصد از واریانس این متغیر را تبیین می‌کنند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس ۰/۷۶ بود.

مقیاس شـفقت خود (SCS)[4]: مقیاس شـفقت خود (فرم کوتاه) نف (۲۰۰۳) شـامل ۱۲ سـوال اسـت که در یک دامنه لیکرت ۵ درجه‌ای به آن پاسخ داده می‌شود. مقیاس سه زیرمقیاس دلسوزی نسبت به خود در برابر سرزنش خود، اشتراکات انسانی دربرابر انزوا، و ذهن‌آگاهی در برابر همانندسازی افراطی را مورد سنجش قرار می‌دهد. پایایی بازآزمایی ۲ هفته‌ای این مقیاس ۰/۹۲ گزارش شده است. برای بررسی روایی صوری، مقیاس در اختیار ۱۰ تن از اساتید رشته روان شناسی، قرار گرفت که در بخش روایی محتوای کمی؛ شاخص کلـی روایـی محتـوای ابـزار ۰/۸۹ و نسـبت روایـی محتوای آن ۰/۸۱ به دست آمد که نشان دهنده روایی مناسب این مقیاس بود (نف، ۲۰۲۲). نسخه فارسی این مقیاس توسط خانجانی و همکاران (۱۳۹۵) بررسی شده و ضریب آلفای کل مقیاس و زیرمقیاس‌های دلسوزی نسبت به خود در برابر سرزنش خود، اشتراکات انسانی دربرابر انزوا، و ذهن‌آگاهی در برابر همانندسازی افراطی به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۶۸، ۰/۷۱ و ۰/۸۶ به دسـت آمده اسـت.همچنین همبسـتگی منفی و معنادار شـفقت به خود با کمال گرایی (۰/۳۳-) ، عاطفه منفی(۰/۳۸-) وشـرم بیرونی (۰/۲۱-) نشـان دهنده روایی همگرای این مقیاس بود. در پژوهش حاضـر ضـریب آلفای کلی کرونباخ این مقیاس ۰/۸۷ بود.

یافته‌ها

تعداد اعضـای شـرکت کننده در این پژوهش ۱۸۰ نفر بود. میانگین و انحراف اسـتاندارد سـن شـرکت کنندگان در گروه تک فرزند ۱۶/۳۲ ؛ ۱/۲۵ و در گروه چند فرزند ۱۶/۹۲؛ ۱/۴۵ بود. در هر گروه ۴۵ نفر پسـر و ۴۵ نفر دختر بودند. از لحاظ وضـعیت مالی، در گروه تک فرزند ۲۵ نفر وضعیت مالی ضعیف؛ ۵۵ نفر وضعیت مالی متوسط و ۱۰ نفر وضعیت مالی عالی و در گروه چند فرزند ۲۸ نفر وضعیت مالی، ضعیف؛ ۵۳ نفر وضعیت مالی متوسط و ۹ نفر وضعیت مالی عالی داشتند.

در جدول ۱ شاخص مرکزی متغیرهای پژوهش گزارش شده است.

جدول ۱: شاخص های مرکزی متغیر های پژوهش

متغیر	گروه	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
رابطه والد فرزندی	تک فرزند	۴/۸۵	۰/۸۱	-۰/۵۶	-۰/۲۳
	چند فرزند	۴/۹۱	۰/۸۷	-۰/۲۱	-۰/۱۶

1. identity styles scale
2. Bennion, Adams
3. Ward
4. self-compassion scale

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.1.1.5]

سبک هویت	تک فرزند	۳/۴۶	۰/۶۹	-۰/۵۷	۰/۴۴
اطلاعاتی	چند فرزند	۳/۴۱	۰/۶۴	-۰/۲۲	-۰/۰۷
سبک هویت هنجاری	تک فرزند	۳/۴۴	۰/۵	-۰/۴۴	۰/۳۱
	چند فرزند	۳/۳۹	۰/۴۶	-۰/۵۴	-۰/۲۰
سبک هویت اجتنابی	تک فرزند	۲/۶۸	۰/۶۳	-۰/۶۹	۰/۷۵
	چند فرزند	۳/۲۱	۰/۸۶	۰/۶۶	-۰/۷۸
سبک هویت متعهد	تک فرزند	۳/۲۰	۰/۳۸	-۰/۴۹	۱/۲۲
	چند فرزند	۳/۱۷	۰/۳۶	-۰/۴۳	-۰/۱۹
شفقت به خود	تک فرزند	۲۶/۳۴	۸/۰۴	-۰/۴۷	-۰/۰۶
	چند فرزند	۳۲/۴۳	۱۰/۰۶	-۰/۲۵	-۰/۰۸

با توجه به نتایج جدول میانگین سبک هویت اجتنابی و شفقت خود، برخلاف بقیه متغیرها در نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند تفاوت معنی‌دار داشتند. همه متغیرها در پژوهش حاضر از کجی و کشیدگی کمتر از ۱۲۱ برخوردار بودند؛ این نشان از آن دارد که مقیاس‌های به کار رفته به لحاظ کجی و کشیدگی در نمونه مورد مطالعه مشکلی ندارند و توزیع متغیرها نرمال است.

قبل از انجام تحلیل واریانس، ابتدا مفروضه های تحلیل واریانس را بررسی می کنیم. جهت بررسی مفروضه نرمال بودن از آزمون کولموگروف اسمیرنف استفاده شد. نتایج نشان داد متغیرهای رابطه والد فرزندی (Z=۰/۸۷ ، P=۰/۴۳)؛ سبک هویت اطلاعاتی (Z=۰/۹۷ ، P=۰/۲۹)؛ سبک هویت هنجاری (Z=۰/۸۴ ، P=۰/۴۷)؛ سبک هویت اجتنابی (Z=۰/۶۸ ، P=۰/۷۳)؛ سبک هویت متعهد (Z=۰/۰۶ ، P=۰/۰۸) و شفقت به خود (Z=۰/۷۴ ، P=۰/۳۸) از توزیع نرمال برخوردار بودند. جهت سنجش همگنی واریانس ها از آزمون لون استفاده شد و نتایج نشان داد در متغیرهای رابطه والد فرزندی (F=۱/۸۵ ، P=۰/۱۸)؛ سبک هویت اطلاعاتی (F =۲/۲۵ ، P=۰/۰۵)؛ سبک هویت هنجاری (F=۲ ، P=۰/۰۸)؛ سبک هویت اجتنابی (F=۱/۸ ، P=۰/۱۱)؛ سبک هویت متعهد (F=۱/۳۵ ، P=۰/۲۵) و شفقت به خود (F=۰/۴۱ ، P=۰/۵۳) سطح معناداری برای تمامی متغیرهای پژوهش بزرگتر از ۰/۰۵ بودند. بنابراین مفروضه همگنی واریانس‌های خطا برقرار می‌باشد. علاوه بر این، جهت بررسی مفروضه همسانی ماتریس‌های واریانس، کواریانس از آزمون باکس استفاده شد و سطح معناداری(۰/۴۶۵) حاکی از این است که مفروضه همسانی ماتریس‌های واریانس، کواریانس برقرار می‌باشد.

با توجه به تایید پیش فرض‌های تحلیل واریانس، برای بررسی فرضیه پژوهش از تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شد و نتایج آن در جدول ۲ ارائه گردید.

جدول۲. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری متغیرهای پژوهش

آزمون	ارزش	F	درجه آزادی فرضیه	درجه آزادی خطا	اندازه اثر	توان آماری	سطح معنی داری
اثرپیلای	۰/۷۵	۵/۶۸	۳	۲۶	۰/۵۶	۱	<۰/۰۰۱
لامبدای ویلکز	۰/۱۳	۵/۶۸	۳	۲۶	۰/۵۶	۱	<۰/۰۰۱
اثر هتلینگ	۴/۹۶	۵/۶۸	۳	۲۶	۰/۵۶	۱	<۰/۰۰۱
بزرگترین ریشه‌روی	۴/۹۶	۵/۶۸	۳	۲۶	۰/۵۶	۱	<۰/۰۰۱

همانطور که جدول۲ نشان می‌دهد، بین دو گروه از لحاظ متغیرهای وابسته در سطح p<۰/۰۰۱ تفاوت معنی‌داری وجود دارد. بر این اساس می‌توان بیان داشت که دست‌کم در یکی از متغیرهای وابسته (رابطه والد –فرزندی، سبک هویت و شفقت به خود) بین دو گروه، تفاوت معنی‌داری وجود دارد، برای بررسی این تفاوت اثرات بین آزمودنی تحلیل واریانس چند متغیری در جدول ۳ ارائه شده است.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.1.1.5]

جدول ۳. نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری به منظور بررسی تفاوت دو گروه در متغیرهای رابطه والد – فرزندی، سبک های هویت و شفقت به خود

منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	مربع میانگین	F	سطح معناداری
رابطه والد فرزندی	۴/۱۸	۱	۱/۶	۲/۴۵	۰/۶۵
سبک هویت اطلاعاتی	۱/۱۷	۱	۰/۳۹	۰/۸۸	۰/۴۵
سبک هویت هنجاری	۲	۱	۰/۶۶	۱/۸۷	۰/۱۳
سبک هویت اجتنابی	۶/۱۹	۱	۲/۰۶	۶/۲	۰/۰۰۱
سبک هویت متعهد	۰/۶۶	۱	۰/۲۱	۱/۵۶	۰/۲
شفقت به خود	۸/۲۳	۱	۳/۴۸	۵/۹۴	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول ۳ می توان گفت تک فرزندها و چند فرزند ها از لحاظ رابطه والد فرزندی (F=۲/۴۵ ؛ P=۰/۶۵) تفاوت معناداری نداشتند. همچنین نتایج نشان داد تک فرزندها و چند فرزند ها از نظر سبک هویت اجتنابی (F=۶/۲ ؛ P=۰/۰۰۱) با هم تفاوت داشتند ولی از نظر سبک هویت اطلاعاتی (F=۰/۸۸ ؛ P=۰/۴۵)، هنجاری (F=۱/۸۷ ؛ P=۰/۱۳) و متعهد (F=۱/۵۶ ؛ P=۰/۲) تفاوت معناداری نداشتند. در واقع تک فرزند ها سبک هویت اجتنابی بیشتری نسبت به چند فرزندها داشتند. علاوه بر این نتایج نشان داد تک فرزندها و چند فرزند ها از لحاظ شفقت به خود (F=۵/۹۴ ؛ P=۰/۰۰۱) با هم تفاوت داشتند و تک فرزند ها شفقت به خود پایین‌تری نسبت به چند فرزندها داشتند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف مقایسه رابطه والد - فرزندی، سبک‌های هویت و شفقت به خود نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند انجام شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد رابطه والد - فرزندی نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند تفاوت معناداری ندارد. این یافته با یافته پژوهش مهری نژاد و همکاران (۱۳۹۴) همسو و با پژوهش‌های مرتضوی و همکاران (۱۳۹۷) و شرافتی و همکاران (۲۰۲۰) ناهمسو بود.

در تبیین عدم معناداری تفاوت بین رابطه والد - فرزندی در نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند در پژوهش حاضر می‌توان گفت شاید افزایش سطح سواد دانشگاهی و آگاهی والدین، تبلیغات گسترده در رسانه‌های گروهی، دسترسی به منابع اطلاعاتی گسترده در اینترنت و فضای مجازی باعث شده والدین به اهمیت غیر قابل انکار کیفیت روابط و نحوه برخورد والدین بر رفتار فرزندان و ویژگی‌های فردی آن‌ها پی برده و سعی کنند فضایی سرشار از صمیمیت، روابط دوطرفه را برای فرزندان خود فراهم کنند. علاوه بر این شاید در پژوهش حاضر، اتکا به داده‌های خودگزارشی و عدم اندازه گیری متغیرها از دیدگاه شخص ثالث، در نظر نگرفتن تفاوت در فرصت‌های آموزشی، استفاده زیاد خانواده‌ها از فضای مجازی و دور شدن افراد و والدین از فرزندان نتایج پژوهش را تا حدودی متفاوت کرده است.

همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد از لحاظ سبک هویت اجتنابی بین نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند تفاوت معنادار وجود دارد، اما از لحاظ سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و متعهد تفاوت معنادار وجود ندارد. این یافته با یافته پژوهش‌های خلیلیان (۱۳۹۹) و چوی و کیم (۲۰۲۲) همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت ازآنجاکه سرمایه گذاری و انتظار والدین با توجه به تعداد فرزندان متفاوت است، انتظار می‌رود که در یکپارچه سازی هویت نوجوانان تأثیر گذاشته و تفاوت‌هایی را در تعلق به پایگاه هویتی آن‌ها مشاهده نمود. البته فرایند هویت‌یابی در عامل خانواده فقط متأثر از روابط والدین رخ نمی‌دهد و درواقع این فرایند می‌تواند متأثر از زیرسیستم روابط خواهربرادری، ویژگی‌های شخصیتی، نحوه تربیت فرزندان، جو عاطفی حاکم بر خانوده و راهبردهای حل مساله باشد (رقیبی و همکاران، ۱۳۹۶). زیرسیستم خواهربرادری در دوران کودکی نقش تسهیل کننده‌ای در یادگیری مفاهیم شناختی و مهارت‌های زبان دارد. به گونه‌ای که افراد در این زیرسیستم یاد می‌گیرند چگونه وظایف را برای خواهر و برادران خود ساده‌تر کنند. ازاین رو در دوره نوجوانی افراد دارای خواهر و برادر، علاوه بر بهره بردن از ظرفیت تسهیل‌گری آن‌ها در خصوص اکتشاف موضوعات هویتی؛ برای جایگاه خواهر و برادر در سلسله توزیع قدرت در خانواده ارزش و اعتبار قائل‌اند و با بهره مندی از این جایگاه کمتر به اکتشاف پیرامون موضوعات شغلی، سیاسی و مذهبی می‌پردازند (خلیلیان،۱۳۹۹). اما در تک فرزندها بار فشار انتظارات والدینی، مهارت‌های ارتباطی نامناسب، جوعاطفی

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.1.1.5]

آشفته و کنترل بیش از حد والدین، نبود خواهر و برادر برای تمرین مهارت‌های اجتماعی، بهره بردن از کمک آن‌ها در جریان هویت‌یابی می‌تواند منجر به افزایش میزان هویت اجتنابی(سردرگم) در این نوجوانان شود.

در تبیین عدم تفاوت معنادار سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و متعهد در نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند می‌توان گفت با توجه به نقش تاثیرگذار فرهنگ در عملکرد خانواده و نبود نظریه های بومی متناسب با فرهنگ جامعه ایرانی درباره خانواده و عملکردهای آن بویژه در تک فرزندها نتایج پژوهش تا حدودی متفاوت شده اند. در واقع با توجه به اهمیت بافت فرهنگی در سبک هویت ترجیحی فرزندان و این نکته که باید با پرسش‌های متناسب با فرهنگ جامعه، سبک هویت فرزندان بررسی شود و احتمالا پرسشنامه مورد استفاده به خوبی نتوانسته اطلاعات مربوط به سبک‌های هویت اطلاعاتی، هنجاری و متعهد را جمع آوری کند و یا اینکه سوالات مربوط به این سبک‌ها گنگ بوده و آزمودنی‌ها به خوبی مفهوم سوالات را درک نکرده‌اند و با در نظر گرفتن این نکته که در کنار پرسش‌نامه از مصاحبه نیز برای تکمیل اطلاعات استفاده نشده بود، نتایج پژوهش تا حدودی متفاوت بوده است.

علاوه بر این، نتایج پژوهش حاضر نشان داد از لحاظ شفقت به خود در بین نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند تفاوت معناداری وجود دارد. این یافته با یافته پژوهش‌های ایلماز و کسیسی (۲۰۱۶) و وایتینگام و میچل (۲۰۲۱) همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت با توجه به اینکه، یکی از مهم‌ترین معایب تک فرزندی احساس تنهایی فرزندان است. وجود خواهر و برادر یک سیستم حمایتی عالی می‌باشد و در زمان عدم حضور والدین، این خواهر و برادران هستند که در زمان برخورد مشکلات به عنوان یک سیستم حمایتی عمل می‌کنند. علاوه بر این، این کودکان تحمل کمتر و حساسیت بیشتر نسبت به رفتار دیگران دارند و به دلیل خود محوری، سخت‌تر با دیگران ارتباط برقرار کرده و دوست پیدا می‌کنند. تک فرزندان به دلیل نداشتن الگویی از جنس مخالف در خانواده، آسیب پذیری بیشتر از لحاظ جنسی و روابط اجتماعی خواهند داشت. همه این شرایط به نوعی توجیه کننده سطح پایین شفقت به خود در تک فرزندها نسبت به چند فرزندها می‌باشد.

در مجموع نتایج پژوهش حاضر نشان داد بین نوجوانان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند از لحاظ رابطه والد فرزندی تفاوتی وجود ندارد، اما تک فرزندها شفقت به خود پایین تر و سبک هویت اجتنابی بیشتری نسبت به چند فرزندها داشتند. نتایج پژوهش حاضر می تواند نکات مفید و کاربردی در اختیار دستگاه‌های تعلیم و تربیت و نظام آموزشی، معلمان و مشاوران جهت کمک به نوجوانان برای حل بحران هویت، بهبود رابطه والد فرزندی و شفقت به خود ارائه دهد. پژوهش حاضر مانند اکثر پژوهش هایی که در علوم رفتاری صورت می گیرد با محدودیت هایی همراه بود ازجمله، روش نمونه‌گیری هدفمند، تکیه بر ابزار خودگزارشی همچون پرسشنامه، عدم جمع‌آوری اطلاعات از والدین و معلمان بود، در راستای این محدودیت‌ها پیشنهاد می شود که در جمع آوری داده‌ها از اشخاص ثالث چون معلم، والدین نیز اطلاعات اخذ شود و در کنار پرسش‌نامه از روش‌های کیفی نظیر مصاحبه جهت غنای بیشتر مطالعه بهره برد.

منابع

اعتصامی پور، ر.، باقری، ف.، و زارع بهرام آبادی، م. (۱۳۹۹). بررسی الگوی ارتباط والد–فرزند با مهارت‌های ارتباطی و واسطه‌گری عزت نفس دانشجویان. *فصلنامه علمی تربیت اسلامی*، ۱۵(۳۱)، ۱۰۹-۱۲۵. 10.30471/EDU.2018.4445.1855

جعفری ندرآبادی، م.، باقری، ف.، و قربان جهرمی، ر. (۱۴۰۱). نقش واسطه‌ای عزت نفس در رابطه ارتباط والد فرزند و سبک زندگی تحصیلی سلامت محور. *آموزش پرستاری*، ۱۱(۱)، ۹۲-۷۹. http://jne.ir/article-1-1322-fa.html

خانجانی، س.، فروغی، ع.، صادقی، خ.، و بحرینیان، ع.(۱۳۹۵). ویژگی‌های روانسنجی نسخه ایرانی پرسش‌نامه شفقت به خود (فرم کوتاه). *پژوهنده*، ۲۱(۵)، ۲۸۹-۲۸۲. http://pajoohande.sbmu.ac.ir/article-۲۲۹۲۱-fa.html

خلیلیان، م. (۱۳۹۹). وضعیت «هویت من» تک فرزندان در مقایسه با سه الگو از نوجوانان دارای همشیر. *مطالعات زن و خانواده*، ۸(۲)، ۱۸۹-۲۰۶. 10.22051/jwfs.2019.22293.1872

درخشان پور، ف.، خسروی، ع.، خواجوی، آ.، شاهینی، ن.، کاشانی، ل.، و سلیمی، ز. (۱۳۹۹). مقایسه مهارت‌های اجتماعی بین فرزندان خانواده‌های تک فرزند و چند فرزند. *مجله اصول بهداشت روانی*، ۲۲(۴)، ۲۱۱-۲۱۶. 10.22038/JFMH.2020.16866

رقیبی، م.، مظاهری، م.، شجاعی، م.، و کرمی، ا. (۱۳۹۶). مقایسهٔ سبک‌های هویت و کیفیت دوستی در دانش‌آموزان دختر و پسر. *مجله مطالعات روانشناسی تربیتی*، ۱۴(۲۶)، ۱۲۳-۱۴۴. 10.22111/JEPS.2017.3237

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.1.1.5]

رقیبی، م.، شیخ هانیه، ش.، زاده، ی.، و جلمبادانی، م. (۱۳۹۸). بررسی نقش واسطه‌ای سبک‌های هویتی بر نگرانی از تصویر بدنی و عوامل مرتبط با آن در نوجوانان مراجعه کننده به مراکز درمانی زاهدان. *مجله تحقیقات سلامت در جامعه*، (۳)۵، ۸۳-۹۳. http://jhc.mazums.ac.ir/article-۱-۳۵۸-fa.html

سوری نژاد، ح.، رئیسی دهکردی، ز.، کهن شهناز، ش.، و ادیب مقدم، ا. (۱۳۹۹). مقایسه سبک فرزند پروری و سلامت روان در مادران تک‌فرزند و دو یا چند فرزند شهر اصفهان. *فصلنامه پرستاری، مامایی و پیراپزشکی*، (۴)۵، ۶۲-۷۱. http://sjnmp.muk.ac.ir/article-۱-۲۹۶-fa.html

قادری، د.، و کاوه ایی، م. (۱۴۰۰). مقایسه مشکلات و نقاط قوت نوجوانان تک‌والدینی، بی‌سرپرست و عادی. *مجله اصول بهداشت روانی*، (۲)۲۳، ۱۳۰-۱۲۳. 10.22038/JFMH.2021.18298

غضنفری، ا. (۱۳۸۳). اعتباریابی و هنجاریابی پرسش‌نامه سبک هویت. *پژوهش‌های روان‌شناسی بالینی و مشاوره*، (۱)۵، ۸۴-۹۱. https://doi.org/10.22067/ijap.v5i1.6702

مرتضوی، م.، حسینیان، س.، رسولی، ر.، و زارعی محمود آبادی، ح. (۱۳۹۷). تجربه زیسته تک فرزندان از تعامل با والدین " مطالعه پدیدارشناسی". *خانواده پژوهی*، (۲)۱۵، ۲۵۱-۲۶۶. https://jfr.sbu.ac.ir/article_97751.html?lang=fa

مهری نژاد، س.، شریفی درآمدی، پ.، و کریمی، م. (۱۳۹۴). مقایسه هوش معنوی در بین دانش‌آموزان تک فرزند و چند فرزند دبیرستان‌های شهر شاهرود. *دومین کنفرانس ملی و اولین کنفرانس بین المللی پژوهش‌های نوین در علوم انسانی*،تهران. https://civilica.com/doc/390692

Choi, J., & Kim, K. (2022). Longitudinal Investigation of Korean adolescents' ego-identity development. In *Child & Youth Care Forum*, 51(4), 729-47. https://link.springer.com/article/10.1007/s10566-021-09647-9

Deniz, M. E. (2021). Self-compassion, intolerance of uncertainty, fear of COVID-19, and well-being: A serial mediation investigation. *Personality and Individual Differences*, *177*, 110824. https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110824

Diemer, M. C., Gerstein, E. D., & Regester, A. (2022). Autism presentation in female and Black populations: Examining the roles of identity, theory, and systemic inequalities. *Autism*, *26*(8), 1931-1946. https://doi.org/10.1177/13623613221113501

Ma, M., Li, D., & Zhang, L. (2021). Longitudinal prediction of children's math anxiety from parent-child relationships. *Learning and Individual Differences*, *88*, 102016. https://doi.org/10.1016/j.lindif.2021.102016

Neff, K. D. (2022). Self-compassion: Theory, method, research, and intervention. *Annual Review of Psychology*, *74*. https://doi.org/10.1146/annurev-psych-032420-031047

Neff, K. D. (2019). Setting the record straight about the Self-Compassion Scale. *Mindfulness*, *10*(1), 200-202. https://link.springer.com/article/10.1007/s12671-018-1061-6

Neff, K. D., Tóth-Király, I., Knox, M. C., Kuchar, A., & Davidson, O. (2021). The development and validation of the state self-compassion scale (long-and short form). *Mindfulness*, *12*(1), 121-140. https://link.springer.com/article/10.1007/s12671-020-01505-4

Sakib, N., Akter, T., Zohra, F., Bhuiyan, A. K. M., Mamun, M. A., & Griffiths, M. D. (2021). Fear of COVID-19 and depression: a comparative study among the general population and healthcare professionals during COVID-19 pandemic crisis in Bangladesh. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-17. https://link.springer.com/article/10.1007/s11469-020-00477-9

Sewell, D. K., Ballard, T., & Steffens, N. K. (2022). Exemplifying "Us": Integrating social identity theory of leadership with cognitive models of categorization. *The Leadership Quarterly*, *33*(4), 101517. https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2021.101517

Sherafati, Z., Mehryar, A. H., Khayyer, M., & Javidi, H. (2020). Investigating the Relationship between Students' Personality Traits in Single-Child, Two-Child and Multiple-Child Families with Parent-Child Relationship. *Iranian Evolutionary and Educational Psychology Journal*, *2*(1), 24-32. http://ieepj.hormozgan.ac.ir/article-1-157-en.html

Steffens, N. K., Munt, K. A., van Knippenberg, D., Platow, M. J., & Haslam, S. A. (2021). Advancing the social identity theory of leadership: A meta-analytic review of leader group prototypicality. *Organizational Psychology Review*, *11*(1), 35-72. https://doi.org/10.1177/2041386620962569

Van Volkom, M., Dirmeitis, D., & Cappitelli, S. (2019). An Investigation of the Connection between Parenting Styles, Birth Order, Personality, and Sibling Relationships. *Journal of Psychology and Behavioral Science*, (7), 55-63. 10.15640/jpbs.v7n1a7

Ward, C., Szabó, Á., Schwartz, S. J., & Meca, A. (2021). Acculturative stress and cultural identity styles as predictors of psychosocial functioning in Hispanic Americans. *International journal of intercultural relations*, *80*, 274-284. https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2020.12.002

Whittingham, K., & Mitchell, A. E. (2021). Birth, breastfeeding, psychological flexibility and self-compassion as predictors of mother–infant emotional availability in a cross-sectional study. *Infant Mental Health Journal*, *42*(5), 718-730. https://doi.org/10.1002/imhj.21935

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.1.1.5]

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1402.12.1.1.5]